

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури та мистецтва
Кафедра української літератури, компаративістики і грінченкознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

_____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українська література війни

для студентів

спеціальностей	029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа 035 Філологія
спеціалізації	035.01 Українська мова та література
рівня вищої освіти	другого (магістерського)
освітньої програми	035/029.00.01 Біографістика і текстологія

Київ – 2025

Розробник: Бондарева Олена Євгенівна, доктор філол. наук, професор, професор кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства

Викладач: Бондарева Олена Євгенівна, доктор філол. наук, професор, професор кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства

Протокол від 27 січня 2025 р. № 2

Завідувач кафедри (Олена БРОВКО)

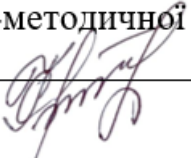
Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 035/029.00.01 Біографістика і текстологія

30.01.2025 р.

Гарант освітньої програми (Роман КОЗЛОВ)

Робочу програму перевірено

30.01.2025 р.

Заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи (Світлана ГОРОБЕЦЬ)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р. протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	Денна
Українська література війни	
Вид дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	5 / 150
Курс	2
Семестр	2
Обсяг кредитів	5
Обсяг годин, зокрема:	150
Аудиторні	40
Модульний контроль	10
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	100
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомитися з творчістю ключових репрезентантів української мілітарної літератури, а також з форматами сучасної літератури війни.

Завдання: сформувати цілісну картину української літератури війни, розкрити її жанрову та стильову специфіку, розглянути знакові тексти її індивідуальних та колективних репрезентацій, навчити магістрантів аналізувати мілітарний художній дискурс та залучити їх до формування суспільної пам'яті про загиблих українських митців.

Результати навчання за дисципліною

Компетентності		
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
	ЗК-2	Здатність генерувати нові ідеї
	ЗК-5	Здатність оцінювати та забезпечувати якість проведення досліджень, бути критичним і самокритичним
Фахові компетентності (ФК)	ФК-2	Здатність застосовувати технології та процедури аналітико-синтетичного опрацювання наукової інформації

	ФК-3	Здатність відстежувати тенденції розвитку предметної сфери шляхом проведення аналізу інформаційних потоків та масивів.
	ФК-7	Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях сучасної української мілітарної літератури.
	ФК-9	Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мілітарного літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів

3. Результати навчання за дисципліною

Після опанування матеріалів наукового семінару здобувачі освіти набувають:

РН-4	Володіти культурою мислення, вміти узагальнювати, аналізувати і синтезувати інформацію, зокрема, наукову в діяльності, пов'язаній з її пошуком, накопиченням, зберіганням та використанням
РН-9	Характеризувати, оцінювати і порівнювати теоретичні засади, історичні надбання і новітні досягнення літератури війни
РН-10	Збирати, систематизувати, інтерпретувати і науково аналізувати літературний матеріал з урахуванням доцільних методологічних принципів, підходів і методів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних
РН-11	Створювати, аналізувати, інтерпретувати і редагувати тексти різних стилів і жанрів
РН-14	Дотримуватися правил академічної доброчесності
РН-20	Створювати різні форми рецепції воєнного наративу на основі критичного аналізу документів, пошуку, відновлення і аналізу фактів, реконструкції історичних сюжетів і мікросюжетів, реконструкції мовної особистості
РН-21	Здійснювати текстологічні дослідження на основі критики тексту, аналізу документів, інтерпретації фактів видавничої історії

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Ус вог о	Кількість годин між видами робіт				
		Аудиторні			Самостійна робота	Форми контролю
		Лек ції	Сем інар и	Пра кти чні		
Змістовий модуль 1. Специфіка мілітарної літератури в українському контексті: ретроспектива з ХХІ століття						
Українська мілітарна література: історія, актуальність, художні коди, трансформація рецепції	2	2				
Збройний опір українців у романі Уласа Самчука «Чого не гоїть огонь?»	2	2				
«Прапорonosці» Олеся Гончара: радянська та пострадянська рецептивна оптика	22		2		20	
«Україна в огні»: щоденники двох воєн	2		2			
Модульний контроль	2					2
	30	4	4		20	2
Змістовий модуль 2. Мілітарні метафори української літератури 2014-2024						
Художня «новомова» української літератури на тлі російської агресії	2	2			20	
«Інтернат» Сергія Жадана – знакова книга нової війни	2	2				
Люди і Кіборги	2		2			
Трансформація героїки у містику	2		2			
Модульний контроль	2					2
	30	4	4		20	2
Змістовий модуль 3. Гендерні аспекти художнього письма нинішньої війни росії проти України						
Як війна трансформувала маскулінний та фемінний дискурси у суспільній рецепції та художньому письмі	2	2				
Шевченківська премія 2022 р. за жіночу книгу про війну: «Доця» Тамари Горіха Зерня	2	2				

Чоловік-поет та жінка-поетка в окопах війни: Гліб Бабіч та Ярина Черногуз	22		2		20	
Феміністична оптика війни у драматургії: п'єси для жінок про війну та окупацію	2		2			
Модульний контроль	2					2
	30	4	4		20	2
Змістовий модуль 4. Репрезентація колективного голосу війни						
Специфіка антологізації художніх голосів воєнного часу	22	2			20	
Антології поезії, прози, есеїстики	2		2			
Антології драматургії	2		2			
Світові читання української драматургії	2	2				
Модульний контроль	2					2
	30	4	4		20	2
Змістовий модуль 5. Війна та новий пантеон українських героїв у літературі						
ЗСУ – колективний герой літератури війни	2	2				
«Наші котики»: непафосна інтерпретація війни у книзі та кінофільмі	2	2				
Героїчний пантеон української літератури війни	22		2		20	
Конференція «Мій герой цієї війни – у художньому слові»			2			
Модульний контроль	2					2
	30	4	4		20	2
Семестровий контроль	2					2
Загалом	150	20	20		100	10

5. Програма навчальної дисципліни Українська література війни

Змістовий модуль 1.

Специфіка мілітарної літератури в українському контексті: ретроспектива з ХХІ століття

Тема 1. Українська мілітарна література: історія, актуальність, художні коди, трансформація рецепції.

Місія літератури й культури в часи війни. Національний збройний опір українців в історичній діячності. Художні іпостасі українського воїна у літературній традиції. Проблеми дистанції, мовчання-ословлення, «свого»-«чужого» досвіду у рефлексуванні війни. Стратегії сучасного переосмислення українських художніх текстів про Другу світову війну. Афганська війна – «сліпа зона» в українській літературі. Новий концепт «писати війну».

Література:

1. Балашова О. Як війну зображають у кіно й літературі
<https://www.ukrainer.net/viyna-kino-literatura/>
2. Війна і література. Зб. праць Міжнародної наукової конференції. 27-28 квітня 2023 року. Черкаси, Видавець Юлія Чабаненко, 2023. 302 с.
<https://philology.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/Polishchuk.Viyna-i-literatura-z-pravkamy.pdf>
3. Прокопенко І. Література під час війни – це й обов'язок, і святотатство водночас: Інтерв'ю з Володимиром Єрмоленком.
https://gazeta.ua/articles/culture-journal/_literatura-pid-chas-vijni-ce-j-obovyazok-i-svyatotatstvo-vodnochas/1145398
4. Улюра Г. Писати війну. Київ: Темпора, 2023. 320 с.

Тема 2. Збройний опір українців у романі Уласа Самчука «Чого не гоїть огонь?»

Причини суспільної ревізії дискурсу українського національного опору у ХХІ столітті. Постаць Уласа Самчука в історії української літератури, його погляди на українську історію ХХ ст. Топос війни у романі «Чого не гоїть огонь?». Дискурс УПА у романі: поміж двох сил – совєцької та нацистської.

Література:

1. Немченко І. Жанрова своєрідність роману Уласа Самчука «Чого не гоїть огонь». Вісник Таврійської фундації (Осередку вивчення української діаспори): літературно-науковий збірник: випуск 13. Київ –Херсон: Просвіта, 2017. С.18-34.
<https://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/11592/%D0%9D%D0%B5%D0%BC%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%86.%20%D0%96%D0%B0%D0%BD%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0...%D0%A7%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BD%D0%B5%20%D0%B3%D0%BE%D>

[1%97%D1%82%D1%8C%20%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%BD%D1%8C.pdf?sequence=1&isAllowed=y](#)

2. Руснак І. Образ Романа Шухевича і вояків УПА у прозі Уласа Самчука. Філологічні діалоги, 2020, № 5, С.79-88.

<http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/fildialohy/article/view/228/218>

3. Руснак І. «Я був повний Україною...»: Художня історіософія Уласа Самчука. Вінниця: ДП ДКФ, 2005.

4. Самчук У. Чого не гоїть огонь. Нью-Йорк, вид-во «Вісник» – ООЧСУ, 1959. 288 с.

<https://diasporiana.org.ua/proza/2140-samchuk-u-chogo-ne-goyit-ogon/>

Тема 3. «Прапорonosці» Олеса Гончара: радянська та пострадянська рецептивна оптика.

«Прапорonosці» як знаковий текст української соцреалістичної літератури, осмисленої через «ратний подвиг» та «масовий героїзм». Концепція «сталінського оптимістичного кітчу» Тамари Гундорової. Концепція «сакралізації профанного» Ігоря Набитовича. Постколоніальний діалог з «Прапорonosцями» у п'єсі Ігоря Юзюка «Там під чорним лісом... Vanderado».

Література:

1. Бондарева О. Двобій історичних наративів у драмі: українська оптика (за п'єсою Ігоря Юзюка «Там під чорним лісом... BANDERADO»)

Літературний процес: методологія, імена, тенденції. 2024. № 23. С.15-23.

<https://litp.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/636/580>

2. Гончар О. Прапорonosці. Київ: Мультимедійне видавництво Стрельбицького, 2015. е-книга.

3. Гундорова Т. Кітч і література. Травестії. Київ: Факт, 2008. 284 с.

4. Набитович І. Сакралізація профанного в романі «Прапорonosці» Олеса Гончара. Рідний край. Філологічні науки. 2018, № 1(38). С.113-117.

<http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/9842/1/26.pdf>

5. Юзюк, І. (2011). Там під чорним лісом... Vanderado. Реквієм в чотирьох діях з прологом та епілогом.

<https://ukrdramahub.org.ua/play/tam-pid-chornym-lisom-banderado>

Тема 4. «Україна в огні»: щоденники двох воєн.

Проукраїнська позиція «України в огні» Олександра Довженка, її наслідки для письменника у тоталітарній державі. Оптика Олександра Довженка у книзі Людмили Тарнашинської «Україна в огні». Способи міжчасового діалогу текстів про війну, реалізовані Людмилою Тарнашинською як літературознавицею та письменницею

Література:

1. Довженко О. Україна в огні.

<https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=876>

2. Незалежність у полум'ї війни: українська література спротиву: колективна монографія / за наук. ред. Миколи Жулинського. Київ: НАН України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка, 2024. 460 с.

<http://www.ilnan.gov.ua/media/k2/attachments/kolmon.pdf>

3. Тарнашинська Л. «Україна в огні»: війна 2022 крізь призму Довженка: 100 днів протиСТОяння. Київ: Смолоскип, 2023. 168 с.

<http://www.smoloskyp.org.ua/wp-content/uploads/2023/09/Pages-from-Tarnashynska-2023.pdf>

Змістовий модуль 2.

Мілітарні метафори української літератури 2014-2024

Тема 5. Художня «новомова» української літератури на тлі російської агресії

Необхідність витворення нової метафоричної мови війни від початку російського вторгнення в Україну: постмайданний синдром української культури – шлях виходу з «інтернату» розваленого СРСР. Діапазон ставлення середньостатистичних українців до постаті українського воїна та його фіксація комбатантською/некомбатантською літературою. Наївна віра у можливість «миру» з агресором: художні версії з фронту і з тилу. Українські письменники – воїни та волонтери. Українські художні тексти про «громадянський конфлікт» на Донбасі, хибний дискурс «зрозуміти і пробачити».

Література:

1. Бондарева О. Простір «Інтернат» як метаметафора недолюбленості, ментальної периферійності та постколоніальної невизначеності в сучасній українській літературі. *BIBLIOTEKARZ PODLASKI*, SEP 2/2023 (LIX). S.191-211.

<https://bibliotekarzpodlaski.pl/index.php/bp/article/view/807/837>

2. Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. Брустури: Дискурсус, 2020. 288 с.

3. Скоріна, Г. Книжки, написані військовими про війну, життя і любов. <https://www.istpravda.com.ua/articles/2023/01/10/162274/>

Тема 6. «Інтернат» Сергія Жадана – знакова книга нової війни.

Сергій Жадан як голос воєнного часу: поезія, проза, драматургія, волонтерська діяльність. Шлях персонажів роману «Інтернат» від «не-нашого» до «свого» Дому. Проблеми з ідентичністю персонажів роману. Дорослішання як нова метаметафора війни.

Література:

1. Герасименко Н. Архетип Дому в романі Сергія Жадана “Інтернат”. Академічні студії. Серія “Гуманітарні науки”. 2022. Вип.1. С.9-16.

<http://academstudies.volyn.ua/index.php/humanities/article/view/243/231>

2. Улюра Г. “Інтернат”: Як нам усім не пощастило.

https://lb.ua/culture/2017/08/23/374692_internat_yak_usim_poshchastilo.html

3. Федорів У. Мотив (без)домності в романі Сергія Жадана “Інтернат”. *Studia metodologica*, 2019. № 49. С.33-48.

<http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15433/1/FEDORIV.pdf>

Тема 7. Люди і Кіборги.

Народження метафори «кіборги» як один із перших героїчних міфів нової війни. Документування захисту Донецького аеропорту у книзі Сергія Лойка «Аеропорт». Українська кінострічка «Кіборги»: версія героїзму українських воїнів від Майдану до руїн Донецького аеропорту. Акцент на героїзації «кіборгів» у сценарії Даріо Фертіліо та Олени Пономаревої «Люди і кіборги».

Література:

1. Бондарева О. Від майдану до кіборгів: нові метафори національно-визвольного спротиву. Корпоративний менеджмент у публічній сфері в умовах воєнного стану: інституційна парадигма. Одеса: Видавничий дім “Гельветика”, 2022. С.19-23.

<https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/42539/>

2. Лойко С. Аеропорт. Київ: Брайт Букс, 2015. 336 с.

<https://m.youtube.com/watch?v=TdsL4Z6lEPk>

3. Фертіліо Д., Пономарева О. Люди й кіборги: документальна театралізована оповідь на шану України. Київ: Університетське видавництво «Пульсари». 2017. 80 с.

Тема 8. Трансформація героїки у містику.

Валерій Пузік – воїн та митець: творчий портрет. Особливості містичного сприйняття війни у художніх текстах і картинах Валерія Пузіка. Нова обрядовість «переходу» у п’єсі «Привиди у гілках».

Література:

1. Масрчик М. Ритуал і тіло: українські обряди переходу. 2-ге вид., перегл., випр. та змін. Київ: Критика, 2024. 272 с.

2. Москалюк О. Письменник, військовослужбовець Валерій Пузік: «Між цивільними та військовими – прірва. І вона росте з геометричною прогресією. Чим далі – тим гірше».

https://sensor.net/ru/resonance/3471002/pismennik_vyiskovoslujbovets_valeryi_p_uzk_mj_tsivlnimi_ta_vyiskovimi_prrva_vona_roste_z_geometrichnoyu#comments

3. Пузік В. Привиди у гілках.

<https://ukrdramahub.org.ua/play/pryvydy-u-hilkakh>

4. Улюра Г. Перед самим світанком снити своїх мертвих: як література війни пише про втрату.

<https://chytomo.com/pered-samym-svitankom-snyty-svoikh-mertvykh-iaak-literatura-vijny-pyshe-pro-vtratu/>

5. Хархун В. Перемогти війну: комбатантська проза 2022-2023. Критика, №11-12, 2024.

<https://krytyka.com/ua/articles/peremogty-viinu-kombatantska-proza-2022-2023>

Змістовий модуль 3.

Гендерні аспекти художнього письма нинішньої війни росії проти України

Тема 9. Як війна трансформувала маскулінний та фемінний дискурси у суспільній рецепції та художньому письмі.

Актуалізація постаті чоловіка як воїна та захисника, оформлення нової метафори «ФронтМен». Зміна ставлення до здорових молодих чоловіків, які уникають стати на захист країни. Розгалуження жіночої репрезентації на тлі війни: воїни, медики, волонтерки, дружини, переселенки тощо. Відкритість воєнної літератури до ЛГБТ-проблематики.

Література:

1. Ілюха Ю. Мої жінки. Київ: Білка, 2024. 160 с.
2. Незалежність у полум'ї війни: українська література спротиву: колективна монографія / за наук. ред. Миколи Жулинського. Київ: НАН України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка, 2024. 460 с.
<http://www.ilnan.gov.ua/media/k2/attachments/kolmon.pdf>
3. Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. Брустури: Дискурсус, 2020. 288 с.
4. #ФРОНТМЕНИ: антологія мілітарної поезії. Київ: Видавництво 333, 2024. 273 с.

Тема 10. Шевченківська премія 2022 р. за жіночу книгу про війну: «Доця» Тамари Горіха Зерня.

Художня версія початку війни на Донбасі. Чітка маркованість винуватців захоплення українських земель. Метафора перетворення гречкосія на воїна. Мовна поведінка і мовна стійкість українців у романі. Жанр пригодницького роману про війну.

Література:

1. Горіха Зерня Т. Доця. Кив: Білка, 2019. 285 с.
2. Коцарев О. «Доця»: пригодницький роман про війну, який «проситься» в серіал.
https://texty.org.ua/articles/99927/Doca_prygodnyckyj_roman_pro_vijnu_jakyj_pr_osytsa-99927/
3. Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. Брустури: Дискурсус, 2020. 288 с.
4. Улюра Г. «Доця»: коли жінка убиває.
https://lb.ua/culture/2019/10/03/438650_dotsya_koli_zhinka_ubivaie.html

Тема 11. Чоловік-поет та жінка-поетка в окопах війни: Гліб Бабіч та Ярина Черногуз.

Гліб Бабіч: творчий портрет. Акцент на концепті «Брати по зброї», тексти пісень для гурту Kozak System. Особливості поетичної збірки Гліба Бабіча «Вірші та пісні». Ярина Черногуз: унікальність шляху від волонтерства до

фронту. Специфіка віршів збірки «Як вигинається воєнне коло». Шевченківська премія за збірку «[dasein: оборона присутності]».

Література:

1. Бабіч Г. Вірші та пісні. Спогади друзів. Київ: Білка, 2024. 304 с.
2. Невідомий Гліб Бабіч. Спогади. Новинарня. 2022. 15 серпня.
<https://novynarnia.com/2022/08/15/spogady-pro-gliba-babicha/>
3. Черногуз Я. Як вигинається воєнне коло. Харків: Фоліо, 2020. 128 с.
4. Черногуз Я. «[dasein: оборона присутності]». Київ: Віхола, 2023. 112 с.

Тема 12. Феміністична оптика війни у драматургії: п'єси для жінок про війну та окупацію.

«Закрите небо» Неди Нежданой: 4 жіночі ролі для колективної психотерапії. Кореляція ключових метафор п'єси. «Молочайник» Оксани Гриценко: жіноча лінія одного роду – історія окупації та опору. Трансформація жіночої оптики: перестати чути жертвою.

Література:

1. Бондарева О. «Закрите небо» Неди Нежданой: війна, пам'ять, травматичний жіночий досвід, усвідомлена деколоніальність. Літературний процес: методологія, імена, тенденції. 2023. № 21. С.14-25.
<https://litp.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/605/555>
2. Відеозапис читання та фахового обговорення п'єси «Молочайник» Оксани Гриценко.
https://m.youtube.com/watch?v=bdVBpp1Ud5Q&fbclid=IwAR259uLRVuduXaWbY6NHjNi17HKJ_37MhLTGIpzNEwLT8yKAJiqnCSt8No
3. Гриценко О. Молочайник. Драма Панорама 2023: Антологія п'єс-переможниць драматургічних конкурсів. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2023. С.114-170.
<https://ukrdramahub.org.ua/play/molochaynyk>
4. Неждана Н. Закрите небо. Неназвана війна. Антологія актуальної української драми. Київ: Світ Знань, 2023, 435-470.
<https://www.dramaworld.pp.ua/%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%BE>

Змістовий модуль 4.

Репрезентація колективного голосу війни

Тема 13. Специфіка антологізації художніх голосів воєнного часу.

Книжкові антології війни: трансформація та концептуалізація книжкових форматів, створення фіксованих та відкритих віртуальних антологій та майданчиків, розширення зони творчих конкурсів, результати яких оприлюднюються в антологіях.

Література:

1. Біляцька В., Рарицький О. Антологія «Воєнний стан»: синергетика, проблематика, жанрова своєрідність текстів.

<https://phil.duan.edu.ua/images/PDF/2024/1/23.pdf>

2. Бондарева О. “Антологія 24”: нові драматургічні практики в осмисленні війни. Культурно-мистецькі практики: світовий та український контекст: Наукова монографія. Рига: “Baltija Publishing”, 2023. С.17-31.

<http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/343>

3. Котик І. Тексти про наші часи – війна крізь призму трьох антологій <https://chytomo.com/teksty-pro-nashi-chasy-vijna-kriz-pryzmu-trokh-antolohij/>

4. Юревич С. Антологія української воєнної прози ХХ століття: про війну та через війну

<https://tyzhden.ua/antolohiia-ukrainskoi-voiennoi-prozy-xx-stolittia-pro-vijnu-j-cherez-vijnu/>

Тема 14. Антології поезії, прози, есеїстики.

Антологія «Війна 2022» від Видавництва Старого Лева: створити повноту картини. Антологія «Воєнний стан» від Meridian Czernowitz: книжковий формат відкритого віртуального проекту. Антологія «ЙБН БЛД РСН» від Мартіна Якуба: відкритий благодійний проект. Антологія ««Вічність трива цей день...»». Художні хроніки війни»: критерії академічної філологічної спільноти.

Література:

1. Війна 2022. Щоденники, есеї, поезія. Львів: Видавництво Старого Лева, 2022. 440 с.

2. ««Вічність трива цей день...»». Художні хроніки війни» / за ред. М.Жулинського, упоряд. Н.Торкут, О.Поліщук, Т.Головань, Н.Герасименко, А.Матющенко. Тернопіль: Джура, 2023. 444 с

3. Воєнний стан: Антологія. Чернівці: Meridian Czernowitz, 2023. 368 с.

4. ЙБН БЛД РСН. Київ: АртЕк, 2022. 192 с.

Тема 15. Антології драматургії.

Антологія 24: нові драматургічні практики в осмисленні війни. Антологія «Неназвана війна»: за законами театральних жанрів. Драма Панорама 2023 – новий формат українських драматургічних антологій.

Література:

1. Антологія 24. Львів: ФО-П Леонова Анастасія Романівна, 2022. 446 с.

2. Драма Панорама 2023: Антологія п'єс-переможниць драматургічних конкурсів. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2023. 403 с.

3. Неназвана війна. Антологія актуальної української драми / упоряд. О.Миколайчук та Н.Мірошниченко. Київ: Світ Знань, 2023. 512 с.

Тема 16. Світові читання української драматургії.

Територія оперативного перекладу української драми «Ukrainian Drama Translations». Організаційна діяльність Джона Фрідмана (Worldwide Ukrainian Play Readings) та Алекса Боровенського (ProEnglish theatre). A Dictionary of emotions in a time of War: 20 short works by Ukrainian playwrights: перше

англомовне книжкове видання драматургічної антології, створення за її текстами англомовного подкасту «A Dictionary of Ukrainian Emotions» на Українській Правді, в якому англійські версії українських п'єс озвучують голлівудські зірки.

Література:

1. Ukrainian Drama Translations.
<https://ukrdrama.ui.org.ua/en>
2. A Dictionary of emotions in a time of War: 20 short works by Ukrainian playwrights, ed. by Jonn Freedman. Softcover, 2023. 268 p.
3. A Dictionary of Ukrainian Emotions. Ukrainska Pravda.
<https://www.pravda.com.ua/eng/podcasts/66f2bbd028ce4/>

Змістовий модуль 5.

Війна та новий пантеон українських героїв у літературі.

Тема 17. ЗСУ – колективний герой літератури війни.

Нові іпостасі українського героїчного дискурсу: людяність, рефлексивність, свідомий вибір, самоорганізація, дотепність. Нова модель літератури про війну – фіксація зсередини, важливість свідчень. Трансформація форм «писання» війни.

Література:

1. Війна і література. Зб. праць Міжнародної наукової конференції. 27-28 квітня 2023 року. Черкаси, Видавець Юлія Чабаненко, 2023. 302 с.
2. Незалежність у полум'ї війни: українська література спротиву: колективна монографія / за наук. ред. Миколи Жулинського. Київ: НАН України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка, 2024. 460 с.
3. Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. Брустури: Дискурсус, 2020. 288 с.

Тема 18. «Наші котики»: непафосна інтерпретація війни у книзі та кінофільмі.

Художні особливості книги В.Тихого та В.Пузіка. Вітаїстичний потенціал художнього фільму «Наші котики», створення нової мілітарної метафори.

Література:

1. Тихий В., Пузік В. Наші Котики. Бліндаж. Харків: Фоліо, 2020. 252 с.
2. Сокирчук Н. Режисер Володимир Тихий: Фільм «Наші котики» стане культурним вибухом.
<https://web.archive.org/web/20200210033225/https://glavcom.ua/country/culture/rzhiser-volodimir-tihiy-film-nashi-kotiki-stane-kulturnim-vibuhom-653522.html>

Тема 19. Героїчний пантеон української літератури війни.

Письменники у лавах українських захисників. Письменники, які зникли безвісти або загинули на війні: Борис Гуменюк, Ілля Чернілевський, Максим Кривцов, Володимир Вакуленко, Вікторія Амеліна, Юрій Руф, Геннадій

Афанасьєв, Максим Петренко, Андрій Гудима тощо. Публічні форми вшанування пам'яті загиблих українських митців.

Література:

1. Гуменюк Б. Вірші з війни. Київ: Ярославів Вал, 2015. 136 с.
2. Вакуленко-К. Володимир. Я перетворююсь. Щоденник окупації. Вибрані вірші. Харків: Vivat, 2023. 192 с.
3. Кривцов М. Вірші з бійниці. Харків: Наш формат, 2023. 176 с.

Тема 20. Конференція «Мій герой цієї війни – у художньому слові».

Підготовка науково-популярної доповіді, регламент 5-7 хвилин.

Виголошення доповідей, підсумкова дискусія.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5	
		К-ть	Максимальна кількість	К-ть	Максимальна кількість	К-ть	Максимальна кількість	К-ть	Максимальна кількість	К-ть	Максимальна кількість
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	2	20	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Максимальна кількість балів загалом			54		54		54		54		54
Розрахунок коефіцієнта: $270 / 100 = 2,7$											

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Самостійна робота №1. За якими ознаками вірцевий соцреалістичний текст витлумачується як кітч? (опрацювання інтерпретації Тамарою Гундоровою книги Олеса Гончара «Прапороносці»).

Критерії оцінювання

Максимальна оцінка – 5 балів.

Оцінюватимуться логічність та послідовність викладу (0/1 бали), науковий рівень аргументації (0/1 бали), повнота опрацювання джерела (0/1 бал), рівень власного аналітичного тексту (0/1 бали), наявність не менше як 5 влучних цитат, оформлених коректним бібліографічним посиланням (0/1 бал).

Самостійна робота №2. Есе: творчий портрет українського письменника-комбатанта

Критерії оцінювання

Максимальна оцінка – 5 балів.

Оцінюватимуться логічність та послідовність викладу (0/1 бали), творчий потенціал тексту (0/3 балів), структурованість думки (0/1 бали).

Самостійна робота №3. Складіть каталог з 10 позицій жінок-письменниць, які задіяні у війні (Ім'я, прізвище, псевдонім (за наявності), відношення до війни, книги – назва, видавництво, рік видання, короткий зміст твору).

Критерії оцінювання

Максимальна оцінка – 5 балів.

Оцінюватимуться дотримання кількісних вимог (0/1 бали), повнота інформації (0/3 балів), коректність інформації (0/1 бали).

Самостійна робота №4. Авторський проєкт антології «ТОП-10 текстів про війну»: концепція, структура, обсяг.

Критерії оцінювання

Максимальна оцінка – 5 балів.

Оцінюватимуться концепція проєкту (0/2 балів), опис проєкту (0/3 балів).

Самостійна робота №5. Аналіз однієї з поезій загиблих українських митців.

Критерії оцінювання

Максимальна оцінка – 5 балів.

Оцінюватимуться логічність та послідовність викладу (0/1 бали), творчий потенціал тексту (0/3 балів), структурованість думки (0/1 бали).

7. Навчально-методична карта дисципліни Сучасна біографічна драма

Разом: 150 год., з них: лекції – 20 год., семінарські заняття – 20 год., МК – 10 год., самостійна робота – 100 год.

Тиждень	I	II
Модуль	Змістовий модуль 1	
Назва модуля	Специфіка мілітарної літератури в українському контексті: ретроспектива з ХХІ століття	
Кількість балів за модуль	54 б.	
Теми лекцій	Українська мілітарна література: історія, актуальність, художні коди, трансформація рецепції (1 б.)	Збройний опір українців у романі Уласа Самчука «Чого не гоїть огонь?» (1 б.)

Тиждень	III	IV
Теми семінарських занять	«Прапороносці» Олеся Гончара: радянська та пострадянська рецептивна оптика (11 б.)	«Україна в огні»: щоденники двох воєн (11 б.)
Самостійна робота	За якими ознаками взірцевий соцреалістичний текст витлумачується як кітч? (опрацювання інтерпретації Тамарою Гундоровою книги Олеся Гончара «Прапороносці») (5 б.)	
Види поточного контролю		Модульна контрольна робота – Читацький відгук на книгу Людмили Тарнашинської «Україна в огні» (25 б.)
Тиждень	V	VI
Модуль	Змістовий модуль 2	
Назва модуля	Мілітарні метафори української літератури 2014-2024	

Кількість балів за модуль	54 б.	
Теми лекцій	Художня «новомова» української літератури на тлі російської агресії (1 б.)	«Інтернат» Сергія Жадана – знакова книга нової війни (1 б.)
Самостійна робота	Есе: творчий портрет українського письменника-комбатанта (5 б.)	

Тиждень	VII	VIII
Теми семінарських занять	Люди і Кіборги (11 б.)	Трансформація героїки у містику (11 б.)
Види поточного контролю		Модульна контрольна робота – Аналіз обрядів переходу у п'єсі Валерія Пузіка «Привиди у гілках» (10 б.)
Тиждень	IX	X
Модуль	Змістовий модуль 3	
Назва модуля	Гендерні аспекти художнього письма нинішньої війни росії проти України	
Кількість балів за модуль	54 б.	
Теми лекцій	Як війна трансформувала маскулінний та фемінний дискурси у суспільній рецепції та художньому письмі (1 б.)	Шевченківська премія 2022 р. за жіночу книгу про війну: «Доця» Тамари Горіха Зерня (1 б.)

Тиждень	XI	XII
Теми семінарських занять	Чоловік-поет та жінка-поетка в окопах війни: Гліб Бабіч та Ярина Черногуз (11 б.)	Феміністична оптика війни у драматургії: п'єси для жінок про війну та окупацію (11 б.)
Самостійна робота		Складіть каталог з 10 позицій жінок-письменниць, які задіяні у війні (Ім'я, прізвище, псевдонім (за наявності),

		відношення до війни, книги – назва, видавництво, рік видання, короткий зміст твору) (5 б.)
Види поточного контролю		Модульна контрольна робота – Авторська відопоезія Ярини Черногуз або Гліба Баби́ча (25 б.)
Тиждень	XIII	XIV
Модуль	Змістовий модуль 4	
Назва модуля	Репрезентація колективного голосу війни	
Кількість балів за модуль	54 б.	
Теми лекцій	Специфіка антологізації художніх голосів воєнного часу (1 б.)	Світові читання української драматургії (1 б.)

Тиждень	XV	XVI
Теми семінарських занять	Антології поезії, прози, есеїстики (11 б.)	Антології драматургії (11 б.)
Самостійна робота	Авторський проєкт антології «ТОП-10 текстів про війну»: концепція, структура, обсяг (5 б.)	
Види поточного контролю		Модульна контрольна робота – Читацький відгук про одну із п'єс українських драматургів, присвячених осмисленню війни (25 б.)
Тиждень	XVII	XVIII
Модуль	Змістовий модуль 5	
Назва модуля	Війна та новий пантеон українських героїв у літературі	
Кількість балів за модуль	54 б.	
Теми лекцій	ЗСУ – колективний герой літератури війни (1 б.)	«Наші котики»: непафосна інтерпретація війни у книзі та кінофільмі (1 б.)

Тиждень	XIX	XX
Теми семінарських занять	Героїчний пантеон української літератури війни (11 б.)	Конференція «Мій герой цієї війни – у художньому слові» (11 б.)
Самостійна робота	Аналіз однієї з поезій загиблих українських митців (5 б.)	
Види поточного контролю		Модульна контрольна робота – Авторська відопоезія Бориса Гуменюка, Іллі Чернілевського, Максима Кривцова, Володимира Вакуленка, Вікторії Амеліної або Юрія Руфа (25 б.)
Підсумковий контроль		Залік

8. Рекомендована література

Основна:

1. Бабіч Г. Вірші та пісні. Спогади друзів. Київ: Білка, 2024. 304 с.
2. Гуменюк Б. Вірші з війни. Київ: Ярославів Вал, 2015. 136 с.
3. Вакуленко-К. Володимир. Я перетворююся. Щоденник окупації. Вибрані вірші. Харків: Vivat, 2023. 192 с.
4. Війна 2022. Щоденники, есеї, поезія. Львів: Видавництво Старого Лева, 2022. 440 с.
5. Гончар О. Прапороносці. Київ: Мультимедійне видавництво Стрельбицького, 2015. е-книга.
6. Горіха Зерня Т. Доця. Кив: Білка, 2019. 285 с.
7. Гриценко О. Молочайник. Драма Панорама 2023: Антологія п'єс-переможниць драматургічних конкурсів. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2023. С.114-170.
8. Довженко О. Україна в огні.
<https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=876>
9. Жадан С. Інтернат. Чернівці: Meridian Czernowitz, 2017, 336 с.
10. Кривцов М. Вірші з бійниці. Харків: Наш формат, 2023. 176 с.
11. Неждана Н. Закрите небо. Неназвана війна. Антологія актуальної української драми. Київ: Світ Знань, 2023, 435-470.
<https://www.dramaworld.pp.ua/%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%BE>
12. Неназвана війна. Антологія актуальної української драми / упоряд. О.Миколайчук та Н.Мірошніченко. Київ: Світ Знань, 2023. 512 с.
13. Пузік В. Привиди у гілках.
<https://ukrdramahub.org.ua/play/pryvydy-u-hilkakh>
14. Тарнашинська Л. «Україна в огні»: війна 2022 крізь призму Довженка: 100 днів протиСТОяння. Київ: Смолоскип, 2023. 168 с.
<http://www.smoloskyp.org.ua/wp-content/uploads/2023/09/Pages-from-Tarnashynska-2023.pdf>
15. Тихий В., Пузік В. Наші Котики. Бліндаж. Харків: Фоліо, 2020. 252 с.
16. Фертіліо Д., Пономарева О. Люди й кіборги: документальна театралізована оповідь на шану України. Київ: Університетське видавництво «Пульсари». 2017. 80 с.
17. Черногуз Я. «[dasein: оборона присутності]». Київ: Віхола, 2023. 112 с.

Додаткова:

18. Антологія 24. Львів: ФО-П Леонова Анастасія Романівна, 2022. 446 с.
19. Балашова О. Як війну зображають у кіно й літературі
<https://www.ukrainer.net/viyana-kino-literatura/>
20. Біляцька В., Рарицький О. Антологія «Воєнний стан»: синергетика, проблематика, жанрова своєрідність текстів.

<https://phil.duan.edu.ua/images/PDF/2024/1/23.pdf>

21. Бондарева О. “Антологія 24”: нові драматургічні практики в осмисленні війни Культурно-мистецькі практики: світовий та український контекст: Наукова монографія. Рига: “Baltija Publishing”, 2023. С.17-31.

<http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/343>

22. Бондарева О. Від майдану до кіборгів: нові метафори національно-визвольного спротиву. Корпоративний менеджмент у публічній сфері в умовах воєнного стану: інституційна парадигма. Одеса: Видавничий дім “Гельветика”, 2022. С.19-23.

<https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/42539/>

23. Бондарева О. Двобій історичних нарративів у драмі: українська оптика (за п’єсою Ігоря Юзюка «Там під чорним лісом... BANDERADO»)

Літературний процес: методологія, імена, тенденції. 2024. № 23. С.15-23.

<https://litp.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/636/580>

24. Бондарева О. «Закрите небо» Неди Нежданой: війна, пам’ять, травматичний жіночий досвід, усвідомлена деколоніальність. Літературний процес: методологія, імена, тенденції. 2023. № 21. С.14-25.

<https://litp.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/605/555>

25. Бондарева О. Простір «Інтернат» як метаметафора недолюбленості, ментальної периферійності та постколоніальної невизначеності в сучасній українській літературі. *BIBLIOTEKARZ PODLASKI*. 2/2023 (LIX). S.191-211.

<https://bibliotekarzpodlaski.pl/index.php/bp/article/view/807/837>

26. Відеозапис читання та фахового обговорення п’єси «Молочайник» Оксани Гриценко.

https://m.youtube.com/watch?v=bdVBpp1Ud5Q&fbclid=IwAR259uLRVuduXaWbY6NHjNi17HKJ_37MhLTGIpzNEwLT8yKAJiqnCSt8No

27. Війна і література. Зб. праць Міжнародної наукової конференції. 27-28 квітня 2023 року. Черкаси, Видавець Юлія Чабаненко, 2023. 302 с.

<https://philology.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/Polishchuk.Viy-na-i-literatura-z-pravkamy.pdf>

28. ««Вічність трива цей день...». Художні хроніки війни» / за ред. М.Жулинського, упоряд. Н.Торкут, О.Поліщук, Т.Головань, Н.Герасименко, А.Матющенко. Тернопіль: Джура, 2023. 444.

29. Воєнний стан: Антологія. Чернівці: Meridian Czernowitz, 2023. 368 с.

30. Герасименко Н. Архетип Дому в романі Сергія Жадана “Інтернат”. Академічні студії. Серія “Гуманітарні науки”. 2022. Вип.1. С.9-16.

<http://academstudies.volyn.ua/index.php/humanities/article/view/243/231>

31. Гундорова Т. Кітч і література. Травестії. Київ: Факт, 2008. 284 с.

32. Драма Панорама 2023: Антологія п’єс-переможниць драматургічних конкурсів. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2023. 403 с.

33. Ілюха Ю. Мої жінки. Київ: Білка, 2024. 160 с.

34. ЙБН БЛД РСН. Київ: АртЕк, 2022. 192 с.

35. Котик І. Тексти про наші часи – війна крізь призму трьох антологій.

<https://chytomo.com/teksty-pro-nashi-chasy-vijna-kriz-pryzmu-trokh-antolohij/>

36. Коцарєв О. «Доця»: пригодницький роман про війну, який «проситься» в серіал.
https://texty.org.ua/articles/99927/Doca_prygodnyckyj_roman_pro_vijnu_jakyj_pr_asytsa-99927/
37. Лойко С. Аеропорт. Київ: Брайт Букс, 2015. 336 с.
<https://m.youtube.com/watch?v=TdsL4Z6lEPk>
38. Масрчик М. Ритуал і тіло: українські обряди переходу. 2-ге вид., перегл., випр. та змін. Київ: Критика, 2024. 272 с.
39. Москалюк О. Письменник, військовослужбовець Валерій Пузік: «Між цивільними та військовими – прірва. І вона росте з геометричною прогресією. Чим далі – тим гірше».
https://censor.net/ru/resonance/3471002/pismennik_vyiskovoslujbovets_valeryi_p_uzk_mj_tsivlnimi_ta_vyiskovimi_prrva_vona_roste_z_geometrichnoyu#comments
40. Набитович І. Сакралізація профанного в романі «Прапорonoсці» Олеся Гончара. Рідний край. Філологічні науки. 2018, № 1(38). С.113-117.
<http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/9842/1/26.pdf>
41. Невідомий Гліб Бабіч. Спогади. Новинарня. 2022. 15 серпня.
<https://novynarnia.com/2022/08/15/spogady-pro-gliba-babicha/>
42. Незалежність у полум'ї війни: українська література спротиву: колективна монографія / за наук. ред. Миколи Жулинського. Київ: НАН України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка, 2024. 460 с.
<http://www.ilnan.gov.ua/media/k2/attachments/kolmon.pdf>
43. Немченко І. Жанрова своєрідність роману Уласа Самчука «Чого не гоїть огонь». Вісник Таврійської фундації (Осередку вивчення української діаспори): літературно-науковий збірник: випуск 13. Київ –Херсон: Просвіта, 2017. С.18-34.
<https://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/11592/%D0%9D%D0%B5%D0%BC%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%86.%20%D0%96%D0%B0%D0%BD%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0...%D0%A7%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BD%D0%B5%20%D0%B3%D0%BE%D1%97%D1%82%D1%8C%20%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%BD%D1%8C.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
44. Прокопенко І. Література під час війни – це й обов'язок, і святотатство водночас: Інтерв'ю з Володимиром Єрмоленком.
<https://gazeta.ua/articles/culture-journal/ literatura-pid-chas-vijni-ce-j-obovyazok-i-svyatotatstvo-vodnochas/1145398>
45. Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. Брустури: Дискурсус, 2020. 288 с.
46. Руснак І. Образ Романа Шухевича і вояків УПА у прозі Уласа Самчука. Філологічні діалоги, 2020, № 5, С.79-88.
47. Руснак І. «Я був повний Україною...»: Художня історіософія Уласа Самчука. Вінниця: ДП ДКФ, 2005.
48. Самчук У. Чого не гоїть огонь. Нью-Йорк, вид-во «Вісник» – ООЧСУ, 1959. 288 с.

- <https://diasporiana.org.ua/proza/2140-samchuk-u-chogo-ne-goyit-ogon/>
49. Скоріна Г. Книжки, написані військовими про війну, життя і любов.
<https://www.istpravda.com.ua/articles/2023/01/10/162274/>
50. Сокирчук Н. Режисер Володимир Тихий: Фільм «Наші котики» стане культурним вибухом.
https://web.archive.org/web/20200210033225/https://glavcom.ua/country/culture/r_ezhiser-volodimir-tihiy-film-nashi-kotiki-stane-kulturnim-vibuhom-653522.html
51. Улюра Г. «Доця»: коли жінка убиває
https://lb.ua/culture/2019/10/03/438650_dotsya_koli_zhinka_ubivaie.html
52. Улюра Г. «Інтернат»: Як нам усім не пощастило.
https://lb.ua/culture/2017/08/23/374692_internat_yak_usim_poshchastilo.html
53. Улюра Г. Перед самим світанком снити своїх мертвих: як література війни пише про втрату.
<https://chytomo.com/pered-samym-svitankom-snyty-svoikh-mertvykh-iak-literatura-vijny-pyshe-pro-vtratu/>
54. Улюра Г. Писати війну. Київ: Темпора, 2023. 320 с.
55. Федорів У. Мотив (без)домності в романі Сергія Жадана «Інтернат». *Studia metodologica*, 2019. № 49. С.33-48.
<http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15433/1/FEDORIV.pdf>
56. #ФРОНТМЕНИ: антологія мілітарної поезії. Київ: Видавництво 333, 2024. 273 с.
57. Хархун В. Перемогти війну: комбатантська проза 2022-2023. *Критика*, №11-12, 2024.
<https://krytyka.com/ua/articles/peremogty-viinu-kombatantska-proza-2022-2023>
58. Черногуз Я. Як вигинається воєнне коло. Харків: Фоліо, 2020. 128 с.
59. Юзюк, І. (2011). Там під чорним лісом... *Banderado*. Реквієм в чотирьох діях з прологом та епілогом.
<https://ukrdramahub.org.ua/play/tam-pid-chornym-lisom-banderado>
60. Юревич С. Антологія української воєнної прози ХХ століття: про війну та через війну
<https://tyzhden.ua/antolohiia-ukrainskoi-voiennoi-prozy-xx-stolittia-pro-vijnu-j-cherez-vijnu/>
61. A Dictionary of emotions in a time of War: 20 short works by Ukrainian playwrights, ed. by Jonn Freedman. Softcover, 2023. 268 p.
62. A Dictionary of Ukrainian Emotions. *Ukrainska Pravda*.
<https://www.pravda.com.ua/eng/podcasts/66f2bbd028ce4/>
63. Ukrainian Drama Translations.
<https://ukrdrama.ui.org.ua/en>